

LAWO
CLASSICS

SINIKKA
LANGELAND

LARS ANDERS TOMTER
KÅRE NORDSTOGA

*Maria
Magdalena*

Fortellingen om Maria Magdalena har vært til trøst for mange kvinner, og forskning viser at middelalderballaden om Maria Magdalena ofte ble sunget av alenemødre. Unge utstøtte kvinner fant vel en slags kraft i sangene om Maria som fikk barn med både far, bror og presten, men ble rensert for synden ved å leve i villmarken i lang tid og gjøre bot. Men, man skal ikke se bort fra at sangene kunne synges på en sarkastisk måte og være et uangripelig og frigjørende våpen når man ikke hadde andre muligheter for opprør mot urettferdig behandling. I Bibelen står det egentlig ikke noe om den falne Magdalena. Turid Karlsen Seim forteller i «Maria Magdalenas evangelium», Emilia Forlag: «Jesu ord til Maria Magdalena i Johannes 20,17 var grunnlaget for at hun allerede i oldkirken ble kalt ‘apostlenes apostel’ fordi hun var den som bragte nyheten om Jesu oppstandelse til de mannlige disiplene. I oldkirken ble hun også av ‘folkemeningen’ tidlig kåret til helgen. Men, da kristendommen på 300-tallet ble statsreligion i Romerriket, hvilte den helt og holdent på Peters apostolat og autoritet. Kvinner ble utestengt fra kirkens organer. Alt kvinnelig billedstoff - samt evangelienes kvinnegalleri – bortsett fra Jomfru Maria – ble sterkt nedtonet. Det ble et teologisk stridsspørsmål hvem Maria Magdalena egentlig var – og hvilken plass hun egentlig hadde hatt i Jesu liv og forkynnelse. På Gregor den stores tid (540-604) var det i Romerkirken gjengs teologi at Maria Magdalena var identisk med den botferdige synderinnen i Luk. 7, 37-50 – da forstått som prostituert – som hadde salvet Jesu føtter og tørket dem med sitt hår. I senmiddelalderen (1250-1500) var dette kirkens uimotsigelige mening.»

Det viser seg også at myten om Magdalena som syndig stammer fra en annen Mariahelgen. Maria av Egypt var prostituert i Alexandria, men fulgte så med pilgrim til Jerusalem og levde som eremitt i ørkenen for å gjøre bot for sitt promiskuøse liv. Dette ligner veldig på historien om Maria Magdalena i de norske middelalderballadene.

I Johannesevangeliet får man et helt annet bilde. Her framstilles hun som en modig kvinne som stod ved hans side i lidelse og død. Hennes møte med den oppstandne Jesus i graven er ubeskrivelig vakkert beskrevet med en skjønnhet og skjønnhet som skaper trøst og håp for den som sørger. I det gnostiske Mariaevangeliet møter vi også Maria som Jesu mest betrodde disippel som innehar skjult kunnskap, og som i tiden etter møtet i graven oppmuntrer disiplene som er

redde. Jesus har bedt dem om å blant annet forkynne evangeliet om at «Menneskesønnen er inne i dere», og de frykter hva som kan skje med dem. Det er ingen tvil om at funnet av gnostiske manuskripter i det 20. århundre, særlig skriftene som kalles Berlin-kodeksen har gitt grunnlag for et annet syn på Magdalena. Mariaevangeliet er et av disse skriftene.

De tre Magdalena-balladetonene, funnet i Solør, Telemark og Gudbrandsdalen, er sammen med andre folketoner og improvisasjoner det musikalske grunnlaget for det vokale, der jeg i resitativisk form synger historien omkranset av verker av Johann Sebastian Bach. Den instrumentale musikken er ment å forsterke følelser og stemninger i fortellingen selv om den selvfølgelig i seg selv er noe av den vakreste musikk som er skrevet. Bach/Vivaldis berømte G-dur konsert, BWV 592, «Christ lag in Todesbanden», BWV 718 og «Allein Gott in der Höh sei Ehr», BWV 664 spilles på det berømte Wagnerorkelet i Nidarosdomen av Kåre Nordstoga. Bachs cello suite i D-dur BWV 1012 (her spilt i G-dur) spilles på bratsj av Lars Anders Tomter. Jeg improviserer også vokalt på to av Bach-verkene. Mellom tekstene som forteller om da Jesus viste seg for disiplene etter oppstandelsen, spiller jeg på en 15-strengs kantele.

Innspillingen gjort i Nidarosdomen er en videreføring av et mangeårig arbeid med å sette norske religiøse folketoner side om side med orgelkoraler av Bach, hvor samme salmetone ligger til grunn. Her går jeg friere til verks, men det er stadig folketoner side om side med verker av Bach slik vi også gjorde på innspillingen «Marias Song» om Jomfru Maria som ble utgitt på plateselskapet ECM i 2009.

Det er et spennende og mangefasettert portrett som tegnes av den mest fremtredende kvinne i kristendommen ved siden av Jomfru Maria. I Det nye testamente er Maria Magdalena fremstilt som Jesu nære disippel. I det gnostiske Maria-evangeliet fremstår hun som åndelig lærer med læreautoritet.

Sinikka Langeland

The story of Mary Magdalene has been a source of comfort for many women, and research has shown that medieval ballads about Mary Magdalene are often sung by single mothers. Young women who were outcasts must have found some measure of consolation in the songs about Mary, who bore children with her father, her brother and a priest, but was cleansed of sin after doing penance in the wilderness for many years. But the possibility should not be overlooked that the songs could have been sung with a sarcastic undertone, becoming an unassailable and liberating weapon when there was no other recourse for rebelling against unjust treatment. The Bible actually says nothing about Mary Magdalene as a fallen woman. As Turid Karlsen Seim explains in her book about the Gospel of Mary Magdalene, published by Emilia Forlag: “The words of Jesus in the Gospel of Mary Magdalene, found in John 20:17, were the basis for her being called ‘the apostle of the apostles’ in the primitive church, because it was Mary Magdalene who brought the news of Jesus’ resurrection to the male disciples. Early on, public acclaim also led to her being pronounced a saint by the primitive church. But when Christianity became the official religion of the Roman Empire in the 300s, it rested entirely on the apostolate and authority of Peter. Women were excluded from church affairs. All female imagery – as well as the women of the Gospels, apart from the Virgin Mary – was greatly toned down. Who Mary Magdalene really was, and the role she had actually played in the life and preaching of Jesus, became a controversial theological issue. In the time of Gregory the Great (540-604), it was accepted theology in the Roman Empire that Mary Magdalene was identical with the repentant female sinner of Luke 7:37-50, still referred to here as a prostitute, who had anointed his feet with her tears and dried them with her hair. In the late Middle Ages (1250-1500) this was the indisputable view of the church.”

It has also become clear that the myth about Mary Magdalene as a sinner originated from a different Saint Mary. Mary of Egypt was a prostitute in Alexandria, but followed the pilgrims to Jerusalem and lived as a hermit in the desert to do penance for her promiscuous life. This closely resembles the story about Mary Magdalene in the medieval Norwegian ballads.

The Gospel of John paints an entirely different picture. There she is depicted as a brave woman who stood by Jesus’ side during his suffering and death. Her encounter with the resurrected Jesus at the grave is presented in indescribably lovely words, with a tenderness and

beauty that inspire comfort and hope in people who are mourning. In the Gnostic Gospel of Mary we also encounter her as Jesus’ most trusted disciple, who holds secret knowledge and who, after having witnessed the resurrection, comforts the frightened disciples. Jesus has asked them to preach the Gospel of “the Son of Man is within you”, and they are afraid of what the repercussions might be. There is no doubt that the discovery of Gnostic manuscripts in the 20th century, especially the writings called the Berlin Codex, has paved the way for a different view of Mary Magdalene. The Gnostic Gospel of Mary is among these writings.

The three Mary Magdalene ballads, found in Solør, Telemark and Gudbrandsdalen, along with other folk tunes and improvisations, form the musical basis of the vocal element, where I use the recitative form to tell the story while surrounded by works of Johann Sebastian Bach. The instrumental music is meant to intensify the emotions and atmosphere of the story although it is in itself, of course, some of the most beautiful music ever written. Bach/Vivaldi’s well-known Concerto in G Major, *Christ lag in Todesbanden*, BWV 718 and *Allein Gott in der Höh sei Ehr*, BWV 664 are played by Kåre Nordstoga on the famous Wagner organ in the Nidaros Cathedral, and Bach’s Cello Suite in D Major, BWV 1012 (here in G Major) is played on the viola by Lars Anders Tomter. I also improvise vocally to two of Bach’s works. Between the texts that describe Jesus appearing to his disciples after the resurrection, I play a 15-string kantele.

The recording was made in the Nidaros Cathedral, and represents the continuation of a project of many years’ standing to place Norwegian religious folk songs side by side with organ chorales by Bach, using the same hymn as a basis. Here I am taking a freer approach, but am still pairing folk songs with works by Bach, as on my earlier recording of songs about the Virgin Mary. *Maria’s Song* was released by the ECM label in 2009.

This new release presents a fascinating and multifaceted portrait of the most prominent woman in the Christian world after the Virgin Mary. In the New Testament, Mary Magdalene is presented as Jesus’ disciple and close companion. In the Gnostic Gospel of Mary she emerges as a spiritual teacher in a position of authority.

Sinikka Langeland

01. MARIA GIKK TIL KILDEN
Magdalena-tone
etter Anne Hansdatter Hynne, Grue
Tekst: Sinikka Langeland

Maria gikk til kilden
Jesus Christus
drev sju onde onder
ut av Maria Magdalena

Maria stod under korset
Jesus Christus
i hans siste timer
stod Maria Magdalena

Ved korset var en hage
Jesus Christus
legges der i graven
det så Maria Magdalena

03. MARIA GÅR TIL GRAVEN
Folketone etter
Martin H. Haugsmoen, Grue
Tekst: Joh 20.11 – 23
+ omkvede (spor 3, 5, 6 og 8)

Tidlig om morgenen
den første dagen i uken,
mens det ennå er mørkt,
kommer Maria Magdalena til graven.
Da ser hun at steinen
foran graven er tatt bort.
Hun løper avsted
og kommer til Simon Peter
og den andre disippelen,
han som Jesus hadde kjær.

Maria Magdalena så frelseren

«De har tatt Herren bort fra graven,
og vi vet ikke hvor de har lagt ham.»
Da dro Peter og den andre
disippelen ut
og kom til graven.

Maria Magdalena så frelseren

MARY WENT TO THE SOURCE
Magdalene ballad as sung by
Anne Hansdatter Hynne, Grue
Text: S. Langeland
English translation: Shari Nilsen

Mary went to the source
Jesus Christ
Drove seven evil demons
Out of Mary Magdalene

Mary stood under the cross
Jesus Christ
In his final hours
Stood Mary Magdalene

By the cross was a garden
Jesus Christ
Is laid there in a grave
Mary Magdalene saw it

MARY COMETH TO THE SEPULCHRE
Folk hymn as sung by
Martin H. Haugsmoen, Grue in Norway
Text: John 20.11 – 23 King James Version
+ refrain (tracks 3, 5, 6 and 8)

The first day of the week
cometh Mary Magdalene early,
when it was yet dark,
unto the sepulchre,
and seeth the stone taken away
from the sepulchre.
Then she runneth,
and cometh to Simon Peter,
and to the other disciple,
whom Jesus loved.

Mary Magdalene saw the LORD

They have taken away the Lord out of
the sepulchre,
and we know not where they have laid him.
Peter therefore went forth,
and that other disciple,
and came to the sepulchre.

Mary Magdalene saw the LORD

De løp sammen, men den andre disippelen
løp fortere enn Peter
og kom først.
Han bøyde seg fram
og så linklærne ligge der,
men gikk ikke inn i graven.

Maria Magdalena så frelseren

Simon Peter kom nå etter,
og han gikk inn.
Han så linklærne som lå der,
og tørkleet som Jesus
hadde hatt over hodet.
Det lå ikke sammen med linklærne,
men sammenrullet på et sted for seg selv.

Maria Magdalena så frelseren

Da gikk den andre disippelen også inn,
han som var kommet først til graven.
Han så og trodde.
Fram til da hadde de ikke forstått det skriften sier,
at han måtte stå opp fra de døde.
Disippelen gikk så hjem.

KONSERT I G-DUR,
BWV 592
Johann Sebastian Bach (1685–1750)

05. II. Grave / Maria og englene
Vokalimprovisasjon S. Langeland

Men Maria stod like utenfor graven og gråt.
Gråtende bøyde hun seg fram
og så inn i graven.
Da fikk hun se to hvitkledde engler
sitte der Jesu kropp hadde ligget,
en ved hodet og en ved føttene.

06. Noli me tangere /
Maria Magdalena ser Jesus
Magdalene-tone etter Ingebjørg Hagen,
Heddal i Telemark

«Hvorfor gråter du, kvinne?» spurte de.
Hun svarte: «De har tatt min Herre bort,
og jeg vet ikke hvor de har lagt ham.»

So they ran both together:
and the other disciple did outrun Peter,
and came first to the sepulchre.
And he stooping down, and looking in,
saw the linen clothes lying;
yet went he not in.

Mary Magdalene saw the LORD

Then cometh Simon Peter following him,
and went into the sepulchre,
and seeth the linen clothes lie,
And the napkin,
that was about his head,
not lying with the linen clothes,
but wrapped together in a place by itself.

Mary Magdalene saw the LORD

Then went in also that other disciple,
which came first to the sepulchre,
and he saw, and believed.
For as yet they knew not the scripture,
that he must rise again from the dead.
Then the disciples went away again unto
their own home.

CONCERTO IN G MAJOR,
BWV 592
Johann Sebastian Bach (1685–1750)

II. Grave / Mary and the angels
Vocal improvisation: S. Langeland

But Mary stood without at the sepulchre weeping:
and as she wept, she stooped down,
and looked into the sepulchre,
And seeth two angels in white sitting,
the one at the head, and the other at the feet,
where the body of Jesus had lain.

Noli me tangere /
Mary Magdalene sees Jesus
Magdalene ballad as sung by Ingebjørg Hagen,
Heddal i Telemark

And they say unto her,
Woman, why weepest thou?
She saith unto them,

I det samme snudde hun seg og så
Jesus stå der,
men hun skjønte ikke at det var han.

Maria Magdalena så frelseren

«Hvorfor gråter du, kvinne?» spør Jesus
«Hvem leter du etter?»
Hun trodde at det var gartneren,
og sa til ham:
«Herre, hvis du har tatt ham bort,
så si meg hvor du har lagt ham,
så skal jeg ta ham med meg.»

Maria Magdalena så frelseren

«Maria» sa Jesus. Da snudde hun seg
og sa til ham på hebraisk:
«Rabbuni» – det betyr mester.
Jesus sier til henne «Rør meg ikke,
for jeg har ennå ikke steget opp til Far.

Men gå til mine søsken og si til dem
at jeg stiger opp til ham som er min Far
og Far for dere, min Gud og deres Gud.»

Da gikk Maria Magdalena av sted
og sa til disiplene: «Jeg har sett Herren!»
Og hun fortalte hva han hadde sagt til henne.

**08. *Jesus viser seg
for disiplene***
Magdalena-tone etter
Anne Hansdatter Hynne, Grue

Det var om kvelden samme dag,
den første dagen i uken.
Av frykt for jødene hadde disiplene stengt dørene
der de var samlet.
Da kom Jesus; han stod midt i blant dem
og sa: «Fred være med dere!»
Så viste han dem sine hender og sin side.

Disiplene ble glade da de så Herren.
Igjen sa Jesus til dem:
«Fred være med dere!»
Som Far har sendt meg, sender jeg dere.»

Because they have taken away my Lord,
and I know not where they have laid him.

And when she had thus said,
she turned herself back,
and saw Jesus standing, and knew not
that it was Jesus.

Mary Magdalene saw the LORD

Jesus saith unto her, Woman, why weepest thou?
whom seekest thou?
She, supposing him to be the gardener,
saith unto him,
Sir, if thou have borne him hence,
tell me where thou hast laid him,
and I will take him away.

Mary Magdalene saw the LORD

Jesus saith unto her, Mary.
She turned herself, and saith unto him,
Rabboni; which is to say, Master.
Jesus saith unto her, Touch me not;
for I am not yet ascended to my Father:

but go to my brethren, and say unto them,
I ascend unto my Father,
and your Father; and to my God, and your God.

Mary Magdalene came and told
the disciples
that she had seen the Lord,
and that he had spoken these things unto her.

***Jesus shows himself
to the disciples***
Magdalene ballad as sung by
Anne Hansdatter Hynne, Grue

Then the same day at evening,
being the first day of the week,
when the doors were shut
where the disciples were assembled for fear of the Jews,
came Jesus and stood in the midst,
and saith unto them, Peace be unto you.
And when he had so said,
he shewed unto them his hands and his side.

Så åndet han på dem og sa:
«Ta i mot Den hellige ånd.
Dersom dere tilgir noen deres synder, da er de tilgitt.
Dersom dere fastholder syndene for noen, er de
fastholdt.

Jesus forlater disiplene
Folketone etter
Martin H. Haugsmoen, Grue
Tekstutdrag (tilpasset)
fra Maria Magdalenas evangelium,
oversatt fra engelsk av
Turid Nystøl Rian
(spor 09, 11, 13, 15 og 18)

Da han hadde sagt dette, forlot han dem.
Men de ble sørgmodige.
De gråt storlig og sa:

«Hvordan skal vi kunne gå til hedningene
og forkynne evangeliet om Menneskesønnens rike?
Når de ikke skånte ham, hvordan skal de da
skåne oss?»

SUITE NR. 6 I G-DUR,
BWV 1012
Johann Sebastian Bach

09. I. Prélude /
Maria trøster disiplene
Improvisasjon: S. Langeland

Da stod Maria opp, hilste dem alle,
og sa til sine brødre:
«Gråt ikke og sorg ikke eller nøl,
for hans nåde skal være med dere
fullt ut og beskytte dere.
Men la oss heller prise hans storhet,
for han har forberedt oss
og gjort oss til mennesker.»
Da Maria sa dette,
vendte hun deres hjerter til Det gode ...

Then were the disciples glad, when they saw the Lord.
Then said Jesus to them again, Peace be unto you:
as my Father hath sent me, even so send I you.

And when he had said this, he breathed on them,
and saith unto them,
Receive ye the Holy Ghost:
Whose soever sins ye remit, they are remitted unto them;
and whose soever sins ye retain, they are retained.

Jesus leaves the disciples
Folk hymn as sung by
Martin H. Haugsmoen, Grue in Norway
Text: From The Gospel of Mary Magdalene,
translated from the original Coptic of the Berlin
Codex by Karen L. King
(tracks 09, 11, 13, 15 and 18)

After he said these things, he departed from them.
But they grieved and wept greatly.

“How are we going to go out to the rest of the world
to announce the good news about the kingdom of
the child of Humanity (Son of Man)?” they said.
“If they didn’t spare him, how will they spare us?”

SUITE NO. 6 IN G MAJOR,
BWV 1012
Johann Sebastian Bach

I. Prélude /
Mary comforts the disciples
Improvisation: S. Langeland

Then Mary stood up. She greeted them all, addressing
her brothers and sisters, “Do not weep and be
distressed nor let your hearts be irresolute. For his grace
will be with you all and will shelter you. Rather we
should praise his greatness, for he has prepared us and
made us (fully) Human.”

When Mary said these things, she turned their mind
[to]ward the Good, and they began to conte[n]d about
the wor[d]s of [the Savior].

11. *Peter og Maria*
Magdalena-tone etter
Ola Johannesen Kolden, Ringeby

Peter sa til Maria: «Søster vi vet
at Frelseren elsket deg høyere enn
andre kvinner.»
(elsket deg, elsket deg høyere enn
andre kvinner.)

13. *Fortell oss alt du husker*
Magdalena-tone etter
Ola Johannesen Kolden, Ringeby

«Fortell oss alt du husker av de ord Frelseren sa til
deg,
som du, men ikke vi kjenner,
vi har ikke hørt dem.»
(han elsket deg, elsket deg høyere enn andre kvinner.)

15. *Marias syn*
S. Langeland

«Jeg» sa hun, «jeg så Herren i et syn, o
g jeg sa til ham:
‘Herre, jeg så deg i et syn i dag.’
Han svarte «Vær velsignet fordi du ikke tvilte d
a du så meg.
For der forstanden er, finnes skatten.»
Jeg sa til ham: ‘Herre hvordan kan den som ser et
syn se det –
gjennom sjelen eller gjennom ånden ?’
Han svarte: ‘Verken gjennom sjelen eller
gjennom ånden.
Men den forstanden midt i mellom dem –
det er den som ser synet.»

18. *Peters sjalusi*
S. Langeland

Peter sa til de andre disiplene
«Talte Frelseren virkelig med en kvinne
uten at vi visste det?
Skal vi alle vende oss om
og lytte til henne?
Foretrakk han henne fremfor oss?»
Da gråt Maria og sa til Peter:
«Peter, min bror hva mener du?
Tror du at jeg selv tenkte ut dette

Peter and Mary
Magdalene ballad as sung by
Ola Johannesen Kolden, Ringeby in Norway

Peter said to Mary, “Sister, we know that the Savior
loved you more than all other women.”

Tell us the things
that you remember
Magdalene ballad as sung by
Ola Johannesen Kolden, Ringeby in Norway

“Tell us the words of the Savior that you remember,
the things which you know that we don't because we
have not heard them.”

Mary’s vision
S. Langeland

“As for me,” she said, “I saw the Lord in a vision and
I said to him, ‘Lord, I saw you today in a vision.’
“He answered me, ‘Blessed are you for not wavering
at seeing me! For the place where the mind is, there
is the treasure.’
“I said to him, ‘So now, Lord, does a person who
sees a vision see it <with> the soul <or> with the
spirit?’
“The Savior answered, ‘A person does not see with
the soul or with the spirit. Rather the mind, which
exists between these two, sees the vision an[d] that is
w[hat...]’”

Peter’s jealousy
S. Langeland

Peter responded, bringing up similar concerns. He
questioned them about the Savior, “Did he, then,
speak with a woman in private without our knowing
about it? Are we to turn around and listen to her?
Did he choose her over us?”
Then [M]ary wept and said to Peter, “My brother
Peter, what are you imagining? Do you think that I
have thought up these things by myself in my heart
or that I am telling lies about the Savior?”

i mitt hjerte,
eller tror du jeg lyver om Frelseren?»
Levi svarte og sa til Peter:
«Peter, du har alltid vært oppførende.
Nå ser jeg deg kjempe mot kvinnen
på samme måte som mot våre fiender.»
Men har Frelseren gjort henne verdig,
hvem er da du at du forkaster henne?»
«Frelseren kjenner henne meget godt
Han elsket henne mer enn oss.»

Levi answered, speaking to Peter, “Peter, you have
always been a wrathful person. Now I see you
contending against the woman like the Adversaries.
For surely the Savior made her worthy. Who are
you then for your part to reject her? Assuredly the
Savior's knowledge of her is completely reliable.
That is why he loved her more than us.”

Sinikka Langeland

SANG/KANTELE

Sinikka Langeland, født 1961 på Kirkenær i Solør, er en av vår tids mest særpregede folkemusikere. Gjennom forskning, gjendiktning og formidling har hun satt den skogfinske kulturen på kartet. Hun spiller det finske nasjonalinstrumentet kantele, men er også kjent for folkesang som rune-sang og kveding. Etter at hun fant noen folkelige varianter av «Kyrie» og andre religiøse folketoner, begynte et mangeårig arbeid med å sette disse side om side med orgelkoraler og andre verker av Johann Sebastian Bach som er bygd på samme salme. Denne spennende sammenkobling har resultert i fem plateutgivelser og et helt nytt musikalsk landskap. «Hun høres ut som et helt orkester i seg selv med sin bemerkelsesverdige vokal- og kanteleteknikk», skrev en journalist.

I sitt nyeste verk «Sauna Cathedral» bringer hun også to koraler av Bach inn i sin egen komposisjon arrangert for sitt ensemble bestående av noen av Nordens mest særpregede jazzmusikere, som løfter komposisjonene med sine improvisasjoner og sitt eminente ensemblespill.

Sinikka Langeland har komponert sju større verk og gitt ut 15 soloinnspillinger hvorav seks på det legendariske plateselskapet ECM. Folk, jazz og poesi er blitt en del av hennes varemerke siden hun ofte bruker lyrikk av nordiske diktere i sine sanger. Hun turnerer jevnlig rundt omkring i Europa og har spilt på anerkjente festivaler som London Jazzfestival, Festspillene i Berlin, Tokyo Jazzfestival, Moldejazz og Oslo Internasjonale Kirkemusikkfestival for å nevne noen. Hun

har også spilt i USA og i Asia, hovedsakelig i Japan hvor hun har hatt fem turnéer.

Sinikka Langeland er en prisbelønt musiker nominert til Spellemannprisen to ganger og utnevnt som ambassadør for sin hjemkommune Grue. Blant priser kan nevnes Finnskogprisen 1996, Edvard-prisen for innspillingen «Runoja» og Finsk-norsk kulturpris i 2003, Rolf Gammleng-prisen 2010, Kalevalaseura 2013 og Kardemommestipendiet 2015. I 2012 fikk hun den prestisjefylte Sibeliusprisen, og i 2019 ble hun tildelt NOPAs pris i åpen klasse for «Sauna Cathedral».

Lars Anders Tomter

BRATSJ

Lars Anders Tomter er en av nåtidens fremste bratsjister og er omtalt som «The Giant of the Nordic Viola». Han studerte med professor Leif Jørgensen ved Oslo Musikkonservatorium (nå Norges musikkhøgskole) og fortsatte med professorene Max Rostal i Bern og Sándor Végh i Salzburg. Han ble tildelt en spesialpris for sin tolkning av Bartóks bratsjkoncert ved International Viola Competition i Budapest i 1984, og i 1986 vant han Maurice Vieux International Competition i Lille.

Tomter har en omfattende konsertvirksomhet, deriblant fremføringer av ny musikk, inkludert verdenspremiere av konserter av Ragnar Söderlind, Erkki-Sven Tüür, Rolf Wallin, Lasse Thoresen og Anders Eliasson, som alle er skrevet for ham.

Tomters opptredener som internasjonal bratsj-solist har blitt møtt med ovasjoner av publikum og kritikere over hele verden, i saler som Musikverein, Wien og Royal Albert Hall. Tomter er professor ved Norges musikkhøgskole og ved Hochschule für Musik und Darstellende Kunst i Frankfurt.

Han grunnla Risør kammermusikkfest der han gjennom mange år var kunstnerisk leder sammen med Leif Ove Andsnes og Henning Kraggerud, og er nå kunstnerisk leder for kammermusikkfestivalen Fjord Classics i Sandefjord som han startet i 2017.

Han spiller på en Gasparo da Salo-bratsj fra 1590.

Kåre Nordstoga

ORGEL

Kåre Nordstoga (f. 1954) er utdannet ved musikkhøgskolen i Oslo med bl.a. Søren Gangfløt, Bjørn Boysen og Kaare Ørnung som lærere. Etter debutkonserten i 1978 studerte han videre hos David Sanger i London og var en tid organist i Ullern kirke før han kom til Oslo domkirke i 1984. Han har også vært tilknyttet Norges musikkhøgskole, hvor han i 1994 ble utnevnt til professor.

Som domorganist i Oslo domkirke fremfører Nordstoga jevnlig et stort orgelrepertoar, bl.a. har han to ganger gitt populære konserttrekker med Bachs samlede orgelverker. Han har dessuten spilt inn CD-er med orgelmusikk av Bach, Brahms, Franck, Widor og Liszt, en innspilling med alle Bachs fiolinsonater i samspill med Geir Inge Lotsberg på domkirkens kororgel, og for øvrig flere plater med norsk orgelmusikk. Bach-innspillingene har høstet svært gode kritikker, og to ganger har de blitt nominert til Spellemannprisen.

Nordstoga er en aktiv konsertorganist. De siste årene har han vært solist med symfoniorkestrene i Oslo, Bergen og Trondheim, og i utlandet har han blant annet vært invitert til den internasjonale orgelfestivalen i Aarhus, Notre Dame i Paris og Musashino kultursenter i Tokyo. For sin aktive innsats i musikklivet ble han tildelt Lindemanprisen for 2006.

Sinikka Langeland

Lars Anders Tomter

Kåre Nordstoga

Sinikka Langeland

SONG / KANTELE

Sinikka Langeland was born in Kirkenær, Solør, in 1961, and is one of the most distinctive folk musicians of our time. She has brought the Skogfinn (Forest Finn) culture into focus through her research, reinterpretations and presentations. She plays the *kantele*, the Finnish national instrument, but is also known as an interpreter of folk songs such as rune songs and *kveding* (a traditional vocal technique). After having discovered some folk variants of “Kyrie” and other religious folk songs, she initiated a long-term project of juxtaposing these with organ chorales and other works by Johann Sebastian Bach that are based on the same hymns. This fascinating combination has resulted in five records, and presents an entirely new musical landscape. “She sounds like a whole orchestra with her remarkable vocal and *kantele* technique,” one journalist noted.

In her most recent work, “Sauna Cathedral”, she also brings two Bach chorales into her own composition, which she has arranged for her ensemble that features some of Scandinavia’s most distinctive jazz musicians. Her musicians enhance the compositions with their improvisations and their outstanding ensemble interaction.

Sinikka Langeland has composed seven major works and has released 15 solo albums, six of which are on the legendary ECM label. Folk, jazz and poetry are among her hallmarks, and she often uses lyrics by Nordic poets in her songs. She tours regularly throughout Europe, and has performed at well-known festivals including the London Jazz Festival, the Berliner Festspiele, the Tokyo Jazz Festival, the

Molde International Jazz Festival and the Oslo International Church Music Festival, among others. She has also performed in the USA and in Asia, mainly in Japan, where she has toured five times.

Sinikka Langeland is an award-winning musician who has been nominated for a Spelle-mannpris (Norwegian Grammy) twice and has been named an ambassador for her home municipality of Grue. Among the awards she has received are the Finnskogprisen in 1996, the Edvard Prize for her recording “Runoja” and the Finnish-Norwegian Cultural Award in 2003, the Rolf Gamleng Award in 2010, the Kalevala Society Award in 2013, and the Kardemommestipendiet in 2015. In 2012 she received the prestigious Sibelius Prize and in 2019 she received the NOPA Prize for “Sauna Cathedral”.

Lars Anders Tomter

VIOLA

Lars Anders Tomter is one of the foremost viola players of our time, and is referred to as “the giant of the Nordic viola”. He studied under Professor Leif Jørgensen at the Oslo Music Conservatory (now the Norwegian Academy of Music), and continued under Professors Max Rostal in Bern and Sándor Végh in Salzburg. He was awarded a special prize for his interpretation of Bartók’s Viola Concerto at the International Viola Competition in Budapest in 1984, and won the Maurice Vieux International Competition in Lille in 1986.

Tomter’s extensive concert activities have included presentations of world premieres of concerti by Ragnar Söderlind, Erkki-Sven Tüür, Rolf Wallin, Lasse Thoresen and Anders Eliasson, all of which were written for him.

His performances as an international viola soloist have been acclaimed by audiences and critics all over the world, in concert halls such as the Musikverein in Vienna and Royal Albert Hall in London. Tomter is currently a professor at the Norwegian Academy of Music and the *Hochschule für Musik und Darstellende Kunst* in Frankfurt.

Tomter founded the Risør Chamber Music Festival and has served as its artistic director for many years together with Leif Ove Andsnes and Henning Kraggerud. He is currently the artistic director of the Fjord Classics Chamber Music Festival in Sandefjord, which he established in 2017.

Tomter plays a Gasparo da Salo viola from 1590.

Kåre Nordstoga

ORGAN

Kåre Nordstoga (b. 1954) studied at the Norwegian Academy of Music under Søren Gangfløt, Bjørn Boysen, and Kaare Ørnung, among others. Following his debut concert in 1978, he continued his studies under David Sanger in London, and he was for a time organist at Ullern Church, before coming to Oslo Cathedral in 1984. He has also been associated with the Norwegian Academy of Music, where he was appointed professor in 1994.

As cathedral organist at Oslo Cathedral, Nordstoga frequently presents selections from his large repertoire, including two popular concert series with Bach’s complete organ works. His recordings include the organ music of Bach, Brahms, Franck, Widor, and Liszt, all of Bach’s violin sonatas recorded on the cathedral’s chancel organ in collaboration with violinist Geir Inge Lotsberg, and several recordings of Norwegian organ music.

Nordstoga is an active concert organist. In recent years he has been soloist with the symphony orchestras of Oslo, Bergen, and Trondheim, and he has been invited to organ festivals abroad, including Aarhus, Notre Dame in Paris, and Musashino Cultural Center in Tokyo. In 2006 he was awarded the Lindeman Prize for his active contribution to musical life.

WAGNER ORGAN IN NIDAROS CATHEDRAL (1739)

WERCKMEISTER II (IV)

Hauptwerk – 1 manual:

Bordun	16
Principal	8
Rohrflöte	8
Octav	4
Spitzflöte	4
Quinta	3
Octav	2
Waldflöte	2
Cornet	3 fach
Scharff	5 fach
Mixtur	3 fach
Trompet	8

Oberwerk – 2 manual

Gedact	8
Quintadena	8
Principal	4
Rohrflöte	4
Nasat	3
Octav	2
Tertia	1 3/5
Quinta	1 1/2
Mixtur	4 fach
Vox humana	8
Mixtur	3 fach
Trompet	8

Pedalwerk:

Subbas	16
Principal	8
Octav	4
Quinta	3 eller 6
Mixtur	5 fach
Posaune	16
Trompete	8
Cleron	4

3 Sperrventile, Tremulant, Schwebung, Koppel zum manual Clavier, Zimbelstern / Sonne, Calkantglocke

Wind Pressure: 85 mm WS
Ting System: Werckmeister II (modified by Ahrend)

Pitch: a=453 Hz at 17,5 Celcius

01 MARIA GIKK TIL KILDEN 01:49

Magdalena-tone etter
Anne Hansdatter Hynne, Grue

02 FANTASIA SOPRA 'CHRIST LAC IN TODESBANDEN',

BWV 718 05:30
Johann Sebastian Bach
(1685–1750)

03 MARIA GÅR TIL GRAVEN 05:31

Folketone etter
Martin H. Haugsmoen, Grue

KONZERT C-DUR, BWV 592

Johann Sebastian Bach

04 I. Allegro 03:24

05 II. Grave / Maria og englene 02:29

Vokalimprovisasjon: S. Langeland

06 Noli me tangere 04:19

Magdalena-tone etter
Ingebjørg Hagen, Heddal i Telemark

07 III. Presto 02:02

08 Jesus viser seg for disiplene 06:15

Kanteleimprovisasjon: S. Langeland
Magdalena-tone etter
Anne Hansdatter Hynne, Grue
Jesus forlater disiplene
Folketone etter
Martin H. Haugsmoen, Grue

SUITE NR. 6 C-DUR, BWV 1012

Johann Sebastian Bach

09 I. Prélude / Maria trøster disiplene 04:11

10 II. Allemande 07:57

Peter og Maria 00:57
Magdalena-tone etter
Ola Johannesen Kolden, Ringeby

12 III. Courante 03:13

Fortell oss alt du husker 00:56
Magdalena-tone etter
Ola Johannesen Kolden, Ringeby

14 IV. Sarabande 04:01

Marias syn 02:15
S. Langeland

16 V. Gavotte I / VI. Gavotte II 03:39

17 VII. Gigue 03:54

Peters sjalusi 03:06
S. Langeland

19 ALLEIN GOTT IN DER HÖH' SEI EHR', BWV 664 05:29

Johann Sebastian Bach

RECORDED IN NIDAROS CATHEDRAL,
TRONDHEIM, FEBRUARY 2008.

RECORDING AND EDITING: **OVE BERG** /
SEAN LEWIS (BACH: SUITE NO. 6)

MASTERING:

THOMAS WOLDEN

BOOKLET NOTES:

SINIKKA LANGELAND

ENGLISH TRANSLATION:

SHARI NILSEN

THE GOSPEL OF MARY MAGDALENE,
ENGLISH TRANSLATION:

© **KAREN L. KING**

NORWEGIAN TRANSLATION:

© **TURID NYSTØL RIAN**

BOOKLET EDITOR:

HEGE WOLLENG

COVER DESIGN:

ANNA-JULIA GRANBERG / BLUNDERBUSS

COVER AND ARTIST PHOTOS

MORTEN KROGVOLD

THANK YOU TO

KAREN L. KING

TURID NYSTØL RIAN

INGEBJØRG NESHEIM (PUBLISHER, EMILIA FORLAG)

THIS RECORDING HAS BEEN MADE POSSIBLE
WITH SUPPORT FROM
ARTS COUNCIL NORWAY

LAWO
CLASSICS

LWC1228 © 2021 LAWØ © 2021
LAWØ CLASSICS www.lawo.no

